

GLOSSARIY

10.5. Qon aylanish doiralari, qonning tomirlar bo‘ylab harakatlanishi va limfa aylanishi

1. Katta qon aylanishi — yurakdan boshlab butun organizm bo‘ylab qonning harakatlanishi jarayoni.
2. Kichik qon aylanishi — yurakdan o‘pka tomon kislorodsiz qonning ketib, kislorodga to‘yingan holda qaytishi.
3. Qon aylanish doiralari — yurakdan boshlab qonning organizm bo‘ylab aylanishi yo‘nalishlari (katta va kichik).
4. Arteriyalar — yurakdan qon olib chiqadigan, tomirlar bo‘lib, qonning yuqori bosimda oqishini ta'minlaydi.
5. Vena — kislorodsiz qon yurak tomon ketadigan, past bosimli qon tomirlari.
6. Kapillyarlar — eng mayda qon tomirlari, qon va to‘qima suyuqliklari o‘rtasida modda almashinuvi sodir bo‘ladi.
7. Qon bosimi — arteriyalar devorlariga qonning bosimi, yurak ishining asosiy ko‘rsatkichi.
8. Qonning tomirlar bo‘ylab harakatlanishi — yurakning siqilishi natijasida qon oqimi yuzaga keladi va tomirlar bo‘ylab to‘qimalarga yetadi.
9. Yurak qisqarishi (sistola) — yurak mushaklarining siqilishi, qonning tomirlarga chiqarilishi.
10. Yurak bo‘shashishi (diastola) — yurak bo‘shashadi, qon tomirlardan yurakka to‘planadi.
11. Limfa — to‘qimalardan keladigan shilliq suyuqlik, immun tizimi va to‘qimalarni himoya qilishda ishtirok etadi.
12. Limfa tomirlari — limfani organizm bo‘ylab olib boradigan tomirlar tizimi.
13. Limfa tugunlari — limfaning filtrlash va infektsiyaga qarshi kurashadigan joylari.

14. Limfa aylanishi — limfaning limfa tomirlari orqali organizm bo‘ylab harakatlanishi.
15. Venoz tomirlar — kislorodsiz qon yurakka olib keluvchi tomirlar, qonda karbonat angidrid ko‘payadi.
16. Arterial qon — kislorodga to‘yingan qon, to‘qimalarga qon yetkazib beradi.
17. To‘qima suyuqligi — kapillyarlardan chiqib joylashgan to‘qimalarda suyuqlik.
18. Suv balansining nazorati — limfa tizimi va qon aylanishi tomonidan gidratatsiyani tartibga soladi.
19. Oqsil almashinuvi — qon va limfa orqali organizmda oqsillar taqsimlanishi va tashilishi.
20. Qon aylanish ritmi — yurak va tomirlarning birgalikda qon harakatini ta'minlovchi tsikli.